

LINN ULLMANN

STELLA
DÜŞERKEN

♥
CAN

ROMAN

TÜRKÇESİ
ADEM ULUDAĞ

Linn Ullmann
STELLA
DÜŞERKEN

Can Yayınları: 1547
Çağdaş Dünya Edebiyatı: 627

Når Jeg Er Hos Deg, Linn Ullmann
© Linn Ullmann, 2001
Tüm hakları saklıdır.
© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 2004

1. basım: Mayıs 2006

Yayına Hazırlayan: Seçkin Selvi

Kapak Tasarımı: Erkal Yavi
Kapak Düzeni: Semih Özcan
Dizgi: Serap Bertay
Düzeltili: Fulya Tükel
Montaj: Mine Sarıkaya

Kapak Baskı: Çetin Ofset
İç Baskı ve Cilt: Özal Basımevi

ISBN 975-07-0638-2

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33
<http://www.canyayinlari.com>
e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Linn Ullmann
STELLA
DÜŞERKEN

ROMAN

Türkçesi
ADEM ULUDAĞ

CAN YAYINLARI

Video Kayıtları: Stella&Martin
Lady Falls yakınlarındaki ev
27.08.2000, gece 3:25

MARTIN: En başından başlamak gerekirse: Mevsimlerden yaz, neredeyse sonbahar, büyük kasabada yıldızlarla aydınlanmış bir gece. Saat üçle dört arası. Çatı katında su tesisatçısı horlayarak uyuyor. Mutfakta radyo kimseyi uyandırmayan bir sesle, usulca çalıyor. Duyuyor musun? Bu “Stella by Starlight” (Stella Yıldızların Işıltısı Altında). Sıcak bir günün sonrasında ya da öncesinde gelen sıcaklığı hissedebilirsin. Şu an evdeki herkes uyuyor. Şimdi sessiz olmalıyız, çocuklar uyuyor ve belki de rüya görüyorlar. Sadece sen ve ben ayaktayız.

STELLA: Martin.

MARTIN: Evet.

STELLA: Sana anlatacaklarım var.

MARTIN: Stella’yı dinleyin! Bana anlatacağı şeyler var.

STELLA: Martin, bana izin ver.

MARTIN: Sana izin vermemi mi istiyorsun?

STELLA: Evet.

MARTIN: Öyleyse her zaman yaptığımız gibi oynayacağız.

STELLA: Hayır.

MARTIN: Yüzde yüz ciddi olmamızı istiyorsun öyle mi?

STELLA: Evet.

MARTIN: Bu Stella. Benim karım. Gördüğünüz gibi üzerinde kırmızı, ipek bir sabahlık var. Ona daha fazla yaklaşmamı ister misiniz? Yüzünü görmek ister misiniz? Bu, Stella’nın yüzü. Belki tam olarak

güzel değil ama...

STELLA: Güzel değil mi?

MARTIN: Hayır, aslında güzelden daha güzel... Demek istediğim bu. Bir süper model güzelliği ya da yüz güzelliği değil; güzelden daha güzel demek istiyorum. Bana ne anlatacaktın, Stella?

STELLA: Süper model güzelliğini tercih ederim. Güzelden daha güzel olmanın hiçbir anlamı yok.

MARTIN: Tabii ki var. Bu seni sevdiğim anlamına geliyor. Meseleyi saptırıyoruz. Onun yüzüne iyice baktınız mı? Ben ne söyledim? Güzelden daha güzel, değil mi? Tamam, şimdi aşağıya iniyorum. Bu onun boynu, bir balerininki gibi uzun ve beyaz, benim onu gördüğümde ilk dikkatimi çeken keskin köprücük kemikleri. Ve tabii ki göğüsleri... Stella kollarını göğsünde kavuşturmuş ve başını da bir yana eğmiş vaziyette, yüzünde hüznü bir ifadeyle oturduğundan, siz şu an onları göremiyorsunuz. Bunu dikkate almayın, bu onun kameranaya yaptığı bir oyun. Her şeyin kendisi etrafında dönmesinden hoşlanır. Ben onun özellikle içine çekmeye çalıştığı ama çoğu zaman başaramadığı için dışarı çıkan karnına bayılıyorum. Ve bu durumdan hoşlanırım; şişman değil (eğer bir fark varsa, çok uzun olduğu için kadın arkadaşları onu zayıf buluyor); ama dışarı çıkan bir karnı var ve kot pantolonunun üst düğmesini hiç iliklemez; bu benim için çok iyi bir şey, çünkü onu soymaya başladığımda uğraşmam gereken daha az düğme oluyor. Ve şimdi daha da aşağıya insek... ve o, bacaklarını yavaşça açarsa, tam olgunlaşmamış bir domatesinki gibi kırmızı organını görebilirsiniz. Ve eğer bacaklarını biraz daha açarsa, geceliğinin altına bir şey giymediğinden, sizi içeriye, onun ta içine götürebilirim. Yeryüzünde bundan daha güzel ülke yoktur. Aaa, bacaklarını biraz daha açmayı reddediyor; bu

yüzden aşağıya inmeye devam edeceğiz. Şimdi İskandinavya' daki en güzel ayaklara bakabilirsiniz. İşte buradalar. Kırk bir numara ayaklar. Kırmızı sandaletler. Burgonya kırmızısı tırnaklar. Keyifle doğrayıp her akşam tatlı niyetine yiyeceğim on ayak parmağı, şekerini uzatır mısın?

STELLA: Martin.

MARTIN: Evet.

STELLA: Bunu niye şimdi yapmak zorundayız?

MARTIN: Niye olmasın?

STELLA: Çünkü seninle konuşmak istiyorum.

MARTIN: Yatacağını düşünmüştüm.

STELLA: Hayır, yatmayacağım, aslında...

MARTIN: O zaman devam edebiliriz. Şimdi kamerayı çıkarıyorum; sen buradasın, ben buradayım.

STELLA: Tamam, fakat doğru düzgün yapacađız.

MARTIN: Nasıl yaptığımız onun umurunda mı ki.

STELLA: Adı neydi onun?

MARTIN: Kimin?

STELLA: Sigorta komisyoncusunun. Neydi adı?

MARTIN: Bilmiyorum, hatırlamıyorum.

STELLA: Adı neydi? Martin, çek şu kamerayı oradan! Bırak beni kaydetmeyi! Köprücükkemiklerim ya da kırım ya da ayak parmaklarım onun umurunda olmayacak.

MARTIN: Deđerli olan her şeyi dedi, tamam mı? Deđerli olan her şey... Tamam, bu bizim evimiz. Bu bizim hayatımız...

STELLA: Konuyu deđiştirme.

MARTIN: Stella, sözümü kesmeyi bırak. Tamam, mevsimlerden yaz, neredeyse sonbahar, büyük kasabada yıldızlarla aydınlanmış bir gece. 27 Ağustos, 2000. Bu bizim evimiz ve burası da oturma odası. Bu bizim kanepemiz. Ayađa kalk Stella, kanepenin görüntüsünü almak istiyorum, evet, bu bizim kanepemiz. Avokado yeşili, yumuşak, İtalyan tarzı bir kanepede... On yıllık ama iyi durumda. Bence

bugün on beş bin kron eder.

STELLA: Tabii, tabii.

MARTIN: Ne demek, “tabii, tabii”?

STELLA: On yıllık bir kanepenin için on beş bin kron, buna kim inanacak, –sigorta komisyoncusunun adı neydi– o buna inanmaz, Martin. Rüya görüyor olmalısın.

MARTIN: Evet, işte benim yaptığım sadece bu. Rüya görmek! Diğer insanlar gibi geceleri uykuda olmayışımızın nedeni bu.

STELLA: Diğer insanlar hakkında ne biliyorsun ki?

MARTIN: Bu bizim kanepemiz, avokado yeşili, İtalyan kanepesi, rahat, göz kamaştırıcı, bizim biricik kanepemiz. Bir zamanlar, bir servet ediyordu. Eğer ev yanacak olsaydı en çok özleyeceğimiz şey bu olurdu. Anladın mı? Her şey bu kanepesiyle başladı.

STELLA: En çok çocukları özledik.

MARTIN: Ne?

STELLA: Eğer ev yanacak olsaydı en çok çocukları özledik.

MARTIN: Evet tamam... Bir anne olarak, yapmak zorunda olduğun şey, sanırım... fakat, Stella ben eşyalar hakkında konuşuyorum. Hem zaten çocukların yanıp kül olmadıklarını, kurtulduklarını varsayıyorum.

STELLA: Sadece bunu söylemeni isterdim.

MARTIN: Neyi?

STELLA: Hiçbirimizin yanıp kül olmayacağını. Her şeyin yolunda gideceğini.

MARTIN: Her şey yolunda gidecek.

STELLA: Güzel.

MARTIN: Evet, bana ne anlatacaktın Stella?

- I -

DÜŞÜŞ

Alma Blom Görgü Tanığı

Benim iki büyük kulağım var.

İtalya'daki görkemli kapılara benzeyen iki iri kulağım var benim; ama artık onları kullanmıyorum. İlk bir kulağım sağırlandı, sonra diğeriyle de duymaz oldum. Daha beter şeyler oldu.

Örgümü çantama koydum ve başımı kaldırarak yukarıya baktım. Onlar, iki kukla gibi yukarıda, çatının üstündeydiler; erkek kuzguni siyah bukleleriyle, kadınsa sarı ve kırmızı giysisi içinde. Bir ileri bir geri çatının kenarında. İleri geri sallanarak. Oradan inmeleri için bağırdım. Diğer insanların kafalarına düşmeden ölmenin birçok yolu var. Bir yaya olarak bu tür şeylere karşı sigortalanmalısın. Sonra durup aşağıya baktılar. Olur şey değil; bu, başlarını nasıl da döndürmüş olmalı. Ve sarıldılar. Her ne kadar anlamasam da. Bir kucaklaşma mıydı? Bana sorarsanız, daha çok bir itişme gibi göründü. Kadın asılıyordu ve adam tutunuyordu. Ya da adam asılıyordu ve kadın tutunuyordu. Ve sonra gerçekleşti. Kadın dengesini yitirdi ve düştü. Ya da adam onu itti ve düştü. Gerçekte ne olduğunu söylemek çok zor. Fakat kadın düştü, bunda şüphe yok. Ve ben içimin burkulduğunu hissettim. Bir defasında, sanırım bir uçağın düştüğünü görmüştüm. O zaman da içimin burkulduğunu hissetmiştim. Gözlerimi sıkıca kapadım ve yere çakılma sesini bekledim. Orada bir an sağır olduğumu unutmuşum.

Corinne

Geçen gece tramvayda, tanıdığımı sandığım bir adam gördüm. Birkaç koltuk önümde, pencereden dışarıya bakarak kıpırdamadan oturuyordu. Çevrede görülecek pek bir şey yoktu; karanlıktı ve berbat bir havaydı, sokaklar terk edilmiş, sadece tek tük arabalar geçiyordu. Sokakta kimsecikler yoktu, sadece yağan yağmur, ara ara serpiştiren kar ve sokak lambalarının ıslak beyaz ışığı vardı.

Onu önce arkadan gördüm. Kahverengi deri bir ceket giymişti, gür, siyah saçları vardı; yakışıklı bir adam, diye düşündüm, kendinden emin ve hiç günaha girmeyecek biri. Bir an için yanındaki koltukta, kırmızı giysisi içinde küçük bir kız belirdi gözümde; ama sonra silkindim. Neler düşünüyordum? Orada bir çocuk yoktu. Böyle bir havada ve gecenin o vaktinde sanki olabilirmiş gibi. Tramvayda ondan ve benden başka kimse yoktu; tabii bir de vatman. Adam kalkıp ön kapıya doğru yöneldi. Bir istasyona yaklaşıyorduk.

“Martin Vold,” diye usulca seslendim. “Sen o musun?”

Adam geriye döndü. Yüzü tanıdık değildi. Yeşil, iki boncuk gibi göz ve çenesinde bir yara izi fark ettim.

“Yanılıyor olmalısınız,” dedi kapı açıldığında. “Ben o değilim.”

“Hayır,” dedim, “siz o değilsiniz. Ama yine de iyi geceler, adınıza dikkat edin. Kaldırımlar kaygan.”

“Teşekkürler, siz de,” dedi adam. “İyi geceler.”

Ondan son haber alışımından bu yana daha altı ay bile olmamıştı. Geçen yıl eylül başıydı. Stella'nın cenaze töre-

ninden önceki akşam onu Hamborgveien’de, Lady Falls yakınlarındaki evinde ziyaret ettim. Koyu kahverengi yemek masasında oturduk ve geceyi öylece geçirdik. Çocuklar uyanmasın diye daha sessiz konuşmamı istedi. Çoğunlukla o konuştu. Ben soruları sordum. İşte benim uzman olduğum şey: soru sormak. Orada otururken, o ve ben, birlikte bir hikâyenin parçalarını birleştirdiğimizi düşündüm ve biz konuşmaya devam ettikçe, gerçekte olup bitenin hikâyesi ellerimden kayıp gidiyordu. İşimde böyle şeylere alışığım; demek istediğim, hikâyelerin ellerimden kayıp gitmesine; ne var ki bu, durumun hayal kırıklığını azaltmaz. Seyrederim, dinlerim, sezerim, bilirim. Fakat olup biten üzerinde hükmüm yoktur. Trajedilerin önüne geçmem.

Nereden başlamalı? Cinayet –yani, eğer öyleyse– 27 Ağustos 2000’de gerçekleşti. Ama ben, isterseniz geriye dönerek başlayayım.

1934’ün 23 Şubatı’nda otuz iki yaşında bir adam, Oslo Frognerplass’ta bir apartmanın tepesinden düşerek öldü. Yaşamı böyle sona eren bu adam önünde parlak bir gelecek olan, tanınmış, yakışıklı ve yetenekli bir aktördü. Hotel Continental’in Annen Etage’ında ters oturduğu sandalyesiyle “Ryttermarsjen”in nağmelerine uyarak ata biner gibi sıçraya sıçraya restoranda dört dönmesi meşhurdu. Dört gün sonra, Ulusal Tiyatro’nun oyun yazarı ve sekreteri Johan Peter Bull, günlüğüne o akşamki *Biz Ölüler Uyandırdığımızda*¹ oyununun temsilinde bir sorun çıkmasından korktuğunu yazdı. Irene karakteriyle o sıra en çok beğeni gören, Ulusal Tiyatro’nun en çekici kadın oyuncusunu protesto etmek için, ıslık ve yuhalamalarla oyunun engelleneceğine dair söylentiler vardı. Kimileri, onun genç oyuncu arkadaşının ölümünden kısmen sorumlu olduğunu düşünüyordu; çünkü aralarında bir ilişki vardı. Polis önlemini aldı ama oyun olaysız bitti. O akşam izleyiciler arasında genç bir adam vardı; babası çiftçi olan Elias Vold. Bu, Martin

¹ *Biz Ölüler Uyandırdığımızda*, Norveçli oyun yazarı Henrik Ibsen’in bir oyunu. (Ç.N.)

Vold'un büyükbabasıydı. Elias İsveçliydi. Ailesi Stockholm'ün dışında bulunan Sundbyberg'de bir devekuşu çiftliği işletiyordu; fakat çocuk henüz on beşindeyken Høylandet'teki başka bir çiftliğe gitmek zorunda bırakılmıştı. Bu deneyim –İsveç'teki anne ve babasından ayrılıp Norveç'teki iki amcasının yanına gitmesi– kısa yaşamının kalan kısmında iz bırakacaktı. Sığır ve koyun yetiştiriciliği yapan amcalarından her gece dayak yiyordu ve yemek yemeyi hak etmek için çok çalışması gerekiyordu. Annesini ve babasını özledi; fakat artık ona destek olmaları mümkün değildi; 1918'de devekuşu piyasasındaki kriz dünyanın başka yerlerinde aynı işle uğraşan çiftçiler gibi onları da vurmuştu. Bu kriz, dünya modasındaki bir değişimin sonucunda patlak verdi; hanımefendiler devekuşu tüyüyle süslenmiş şapkalara artık rağbet etmez olmuşlardı. Bu, Vold ailesinin başına gelen üç büyük trajedinin ilkiydi. Hatta diyebilirim ki, eğer kadın şapkalarında moda daha az inişli çıkışlı olsaydı, bu üç trajik olaydan hiçbiri gerçekleşmezdi ve ben bugün burada, 2001'in kışında, elimde açıklanmamış bir ölüm vakasıyla oturuyor olmazdım.

Sundbyberg'deki bir zamanlar iyi işleyen devekuşu çiftliği satılarak, efsanevi film stüdyolarının merkezi Råsunda Filmstad'ı inşa etmek üzere güçlerini birleştiren iki rakip firmaya devredildi. Burada, yapımcılar Victor Sjöström ve Mauritz Stiller, Tora Teje, Lars Hanson, Anders de Wahl, Karin Molander ve Hilda Borgström gibi yıldızlarla birlikte çalıştılar. *Svenska Dagbladet*'teki¹ esrik eleştirmenin deyimiyle, “gelecek için bize ümit veren” Greta Garbo, 1924'te *Gosta Berling Saga*'da muhteşem bir performans sergiledi. Elias'ın, ebeveynlerinin paralarını filmlerden çok devekuşlarına yatırmaya karar verdikleri güne nasıl da lanet okuduğunu gayet iyi tahmin edebiliyorum.

Artık olan olmuştu. Elias, yetişkinliğe adımını atar atmaz iki amcasından ve bütün Høylandet'in en güzeli sayılan sevgilisi Harriet'tan kaçtı. Onu Høylandet'ten Skogmo İstasyonu'na götürecek otobüse bindiğinde, yanına aldığı

¹ *Svenska Dagbladet*, İsveç'te günlük yayımlanan ulusal bir gazete. (Ç.N.)

tek şey sadece bir devekuşu tüyüydü. Skogmo'da Trondheim trenini yakaladı ve orada da Oslo'ya giden bir diğerini.

Ve böylece Elias, 1934 Şubatı'nın o akşamında, Irene rolündeki büyüleyici aktristin –şansına ıslık ya da başka türlü tacize uğramadı– rol aldığı *Biz Ölüler Uyandıığımızda*'-yı izlemeye gelen seyirciler arasındaydı. Sonra o gece Elias, Harriet'a mektup yazıp oyunu, gerçekleşmeyen protestoyu, iki Ibsen yorumcusu arasındaki mutsuz aşk macerasıyla ilgili dedikoduları ve genç aktörün Frogner'deki apartmanın çatısından düşüşünü anlattı. Ve bir şey daha: Høylandet'e geri dönüşünün zaman alacağını. Harriet eğer onu beklememeyi düşünürse onu anlardı; ama sahnede şansını denemek istiyordu, hatta belki filmlerde; evet, tabii ki filmlerde. Kendisi gibi genç bir erkeğin dağarcığında neler olabileceğini kim bilirdi ki? Mektubunu *Biz Ölüler Uyandıığımızda*'dan özenle seçilmiş birkaç dizeyle bitirdi; çünkü tam da 1934 Şubatı'nın 27'sinde, Ulusal Tiyatro'daki o temsilde, –Henrik Ibsen'den aldığı esinle– sahne ve beyazperdenin yıldızı olarak yeni bir hayata atılmak üzere, Høylandet'teki sevgilisikle bağlarını koparmayı düşündü.

Elias'ın bir tutkusu daha vardı: tren raylarına ve özellikle Tøyen ve Grefsen arasındaki raylara uzanmak. Ezilmekten ne kadar süreyle orada yatabileceğini görmeye çalışırdı. Ne yazık ki, bir gün orada epeyce bir süre uzanmış vaziyette kaldı ve ikiye bölünerek can verdi. Råsunda Filmstad geçmişte kaldı. Cesedi Høylandet'e geri gönderildi. Bu kez yine trenle Oslo'dan Trondheim'a, oradan diğer bir trenle Høylandet otobüsüne yükleneceği Skogmo'ya. Sessiz sakin defnedildi. Anne ve babası ölmüştü, amcaları hiç umursamadılar. Sadece sevgilisi Harriet, artık sekiz aylık olan yüküyle ve yüreğinden pembe yanaklarına akıttığı gözyaşlarıyla, son bir veda için oradaydı.

Cenaze töreninden sonra Harriet, kümelenmiş toprağa bir şeyler fısıldıyordu. Uzun sarı saçlarının örgüsü arkasından sarkmış, üzerinde karnındaki belirgin şişliği gizleyen paltosuyla, dizleri üstüne çöktüğü Elias'ın mezarı başında kaldı. Alacakaranlıktı. Buz gibi bir kış yeli, tabutun

üstüne koyduğu çiçek demetlerini sürükledi. Kalkmak için kıpırdamadı, başı neredeyse mezarın içindeydi ve elleri titriyordu; bir şeyler fısıldayarak, dizleri üstüne çökmüş halde durdu. Oradan geçen birkaç kişi durup uzaktan baktıysa da, kimse yanına yaklaşmaya cesaret edemedi. Herkes doğal olarak, hayatını mahveden bu adama şu an ne söylüyor olabileceğini merak ediyordu.

Beş hafta sonra, Harriet gürbüz bir erkek çocuğu doğurdu. Şunu söylemeliyim ki, Harriet'ın gürbüz bebeği beni hiç ilgilendirmiyor. Yine de, onun yüzünü, hayatını, tutkularını tasavvur etmeyi denedim; ama neye yarar. Bütün söyleyebileceğim; isminin Jasper olduğu, İskandinav devekuşu çiftçiliğini yeniden canlandırma rüyalarının peşinden giderek büyükanne ve babasını onurlandırmak için çabaladığı ve yıllar sonra Norveç, Høylandet'teki ilk devekuşu çiftliğini faaliyete geçirdiğidir. İşte! Bu, Jasper'ın hikâyesi! Ha, evet, bir şey daha: Ellili yıllarda Jasper, Nora'yla evlendi ve ondan bir oğlu oldu: Martin.

1990 Kışı. Hikâyemiz asıl şimdi başlıyor. Ocağın sonlarında bir gün diyelim. İşte tablo bir: Oslo'nun Frogner Senti'nde bir apartmanın önünde duruyoruz; 1934'te, genç aktörün trajik ölümündeki dekor. Tabloda, apartmanın dokuzuncu katındaki kapalı pencereye doğru çıkan hidrolik asansörü görebilirsiniz. Asansörün üstünde bir platform, platformun üstünde yepyeni avokado yeşili bir kanepede ve yüzünde belli bir gülümsemeyle, kanepede oturan Martin. Dikkat ettiniz mi bilmiyorum ama dokuzuncu kattaki kapalı pencerenin ardında, soluk mavi bir perdenin arkasında, yarı yarıya gizlenmiş genç bir kadın bekliyor.

Dokuzuncu katta mavi perdenin arkasındaki kadının ismi Stella. Martin'in penceresine tırmanışından tam on yıl sonra, aydınlık bir akşamda, Frogner'da, aynı binadan düşecek. Düşüş, dengesini kaybettiği andan yere çarpana kadar iki saniye sürecek. İki saniye: Ne eksik ne fazla. İşte burada ben, bu iki saniyeyi aydınlatmaya çalışacağım.

Ben, Oslo polisi cinayet masasında çalışan özel bir dedektifim. Ofisime girişteki tabelada C. DANIELSEN yazar. C, Corinne'nin c'sidir. Hiç arkadaşım yoktur; iş arkadaşlarım tiyatro geçmişimden dolayı beni Koronun Korrie'si diye çağırırlar. Önceleri bir vantrilog ve kukla yapımcısıydım. Hatta bir zamanlar kendime ait bir kukla tiyatrom bile vardı. En özel çalışmam *La Boheme*'in¹ bütün oyuncu kadrosunu oldukça iyi temsil eden elliye yakın kukladan oluşuyordu.

Bununla birlikte benim asıl yeteneğim, ne zaman bir katille yüz yüze gelsem daima midemde hafif bir sancının başlamasıdır. Buna sezgi diyelim. Ayrıca bir itirafa yakın olduğumu ya da olmadığını söyleyebilirim. Bu, hiçbir itiraf elde edemediğim davalardan biri. Dava delil yetersizliğinden düştü. Martin kırmızı giysili kızı Bee'nin elinden tutup gitti ve Oslo'daki o kış gecesinde tramvayda tekrar görününceye kadar –ya da ben öyle hissettim– gözden kayboldu. Hak ettiği cezayı almadan kurtuldu.

Bunları işte bu yüzden yazıyorum.

¹ 1858-1924 yılları arasında yaşamış olan Giacomo Puccini'nin ünlü 4 perdelik operası. (Ç.N.)

Amanda

Dinleyin! Bazen geceleri yataktayken, anneciğim burada benimlidir. Tamam, tam olarak burada değil belki, ama yakında. Ve bazen konuşur; benimle ve Bee'yle konuşmaz, bir başkasıyla: belki Martin ya da yaşlı morukla. Onu duya-bildiğimi bilmez. Martin dinlemek istemez ve yaşlı moruk sağlar; böylece onun kimseyle konuşmadığı söyleyenebilir sanıyorum. Birkaç yıl önce anneciğim hastalandı ve kendi kendine, şimdi düşmemelisin diye söylenip durdu. Bana aynı şeyi yineliyordu: Şimdi düşmemelisin, düşmemelisin. Ve Bee'ye: Şimdi düşmemelisin. Ne demek istediğini bilmi-yordum. Yatakta sırtüstü uzanmış yatıyordu; Bee ile ben de ayakta duruyorduk ve o, düşmemeliyiz diyordu. Yatakta uzanmış yatarken düşmeyeceğini söyledim ona. Bunun sadece bir mecaz olduğunu söyledi. Demek istediği, gerçek anlamında değildi. Fakat birkaç yıl geçti ve o yine de düştü. Kelimenin gerçek anlamıyla. İşte böyle oldu. Gerçek anlamıyla düşünmüyorlarsa, insanların mecaz kullanmaları gerektiğine inanmıyorum. Anneciğime, tekrar yakın olduğunda söylemek için bunu hatırlamalıyım.

Bu kez, hastalandığında onun öleceğini düşündük, ama ölmedi. İyileşti, işe geri döndü ve hiç hoşuma gitmeyen şeyler söyledi: fazladan yaşadığını. Hastanedeyken ona yüksek sesle bir şeyler okumamı istedi. Kitaplar ve gazeteler. Benden *Moby-Dick*'i okumamı istedi; çünkü *Moby-Dick*'i okumadan ölünemezdi. Bitirmeyi hiç başaramadık. Bir süre sonra götüremedi. Bir an geldiğinde, benden bütün okumamı istediği şeyler *Aftenposten*'daki emlak ilanlarıydı. “Sa-

kin sokakta, üç odalı, güneş gören daire, balkonlu” gibi şeyler. Bu, onu rahatlatıyordu. Şuna gidip bakacaksın derdi; ben de yapardım ve sonra üç oda, balkon ve ışıkla ilgili her şeyi ona anlatırdım.

Bee, benim küçük kız kardeşim. Sakin bir çocuktur. Sakindir ama alık değildir. O, dinler ve her şeyi kavrar. Ona anneciğim bir çatıdan düştü, diyorum. Dinle Bee, diyorum. Anneciğim bir çatıdan düştü, anneciğim hâlâ düşüyor. Düşüyor, düşüyor ve yere hiç çarpmıyor. Biz böyle diyoruz. Diyoruz ki, annemiz azar azar düşüyor, yavaş yavaş, adeta parça parça: önce bir parmak, sonra bir göz, sonra bir diz ve sonra bir ayak, sonra bir ayak parmağı ve sonra diğer ayak parmağı. Bu şekilde daha uzun sürüyor. *Yere düşme-gürültü-parçalanma*, hep birden, bütün anneciğim değil. Anneciğim tamamen dağılmış, uzun sarı saçlarıyla. Anneciğim güzeldir. Yani öyleydi. Demek istediğim öyle, öyleydi; gerçekten bilmiyorum. Biri mavi biri menekşe gözleri, Burgonya kırmızısı ayak tırnakları, sarı yazlık elbisesi ve boynunda anneannemin ona bıraktığı gümüşten bir madalyonu vardır. Ben onun kızıydım, büyük olan ve onun ayak tırnaklarını Burgonya kırmızısına boyamış olan. Bu uzun zaman önceydi. Anneciğim arkasında iki beyaz yastıkla, beyaz, çift kişilik yatağın bir ucuna oturdu. Pencere bahçeye bakıyordu ve güneş parlıyordu. Ben diğer uca oturdum, ayak uçlarını parlatıyordum. Bu, “İskandinavya’daki en güzel ayaklara sahibim,” dediği zamandı. Öyle olduğunu biliyorsun. Benim annem, ölmekte olan, ölen, İskandinavya’daki en güzel ayaklara sahiptir.

Annem, bir süre önce Martin’e, “Eğer her şey bu kadar lanet bir şekilde bunaltıcı olmasaydı, şu an sana gülüyor olurdum,” dedi. Ve sonra güldü.

Bir ara anneciğimin gülüşünden size bahsetmeliyim. Bu da yavaş yavaş başladılar. Önce küçük bir kıkırdama, döşeme boyunca yuvarlanan kırmızı bir bilye gibi, sonra biraz büyük bir bilye ve sonra çanta dolusu bilyeler, birden

paldır küldür, bütün bilyelerin döşeme boyunca yuvarlanması gibi.

Bu odanın dışında her şey bir karmaşa içinde. Burası huzurlu. Bu, Bee'nin odası. Pabuçlarımı çıkarıyorum. Cena-ze töreni için çoktan giyindik; kırmızı yazlık elbiseler ve beyaz ayakkabılar. Ben siyah bir elbise istedim ama şu aptal Martin, hayır dedi. Bee'nin yanına yatağa uzanıyorum, saçlarını kokluyorum, tenini; "Her şey yolunda," diyorum.

Bee ağlıyor. O çok sakindir. Biraz benim saçlarımla oynuyor. Ağlamasını ya da bir şeyler yapmasını çok isterdim.

Burada, Bee'nin yanında bir süre uzanacağım. "Kapa gözlerini," diyorum. "O yakınımızda."

"Öyle mi dersin?" diye fısıldıyor.

"Ona elini uzat," diyorum, "elini sıkacak."

Bee'ye söylemediğim birçok şey var. Örneğin, (1) Benim için çıldıran üç erkek arkadaşım var; (2) Bugün rahibin söylediği her şey bir deste yalan olacak ve (3) Işıksız kalbinin derinliklerinde, babası, annemizin kocası, mobilya satıcısı ve devekuşu kralı Martin, aslında kötü bir büyücü.

İşte bu, benim hikâyem. Mutlu son yoktur. Annem öldü. On beş yaşındayım. İsmim Amanda. Anlamı, sevgiye değer olandır.

LINN ULLMANN

STELLA
DÜŞERKEN

ROMAN

Oslo'da sıcak bir yaz akşamı. Martin, Stella'yı, her zamanki tehlikeli oyunlardan birine davet eder. Dokuz katlı bir binanın çatısında bir denge hareketi yapacaklardır. Çatının kenarında yürürlerken Stella sendeler, bir an Martin'in kolları arasında kalır, sonra dehşet içindeki izleyicilerin çığlıkları arasında aşağı düşer. Martin, Stella'yı kurtarmaya çalışmış mıdır, yoksa düşmesine göz mü yummuştur? Stella'nın öyküsünü kızı Amanda, dostu Axel ve Martin'in ağzından dinleriz: Kıskanç bir eş, tutkulu bir sevgili, melek gibi bir hemşire, özverili bir anne ve ardında bir sır bırakan bir kadın. *Stella Düşerken*, İsveçli film yönetmeni Ingmar Bergman'la Norveçli oyuncu Liv Ullmann'ın kızı Linn Ullmann'ın ikinci romanı. Ullmann, *Stella Düşerken*'de, gizemli bir yaşamın tanıklıklarını sunuyor okuyucuya. Stella'nın yaşamı, geride bıraktığı yakınlarının anlatımında yeniden kurgulanıyor. Bir aşk öyküsü mü? Polisiye bir serüven mi? Bir yaşam bulmacası mı? Karar, okuyucunun.

KAPAKTAKİ FOTOĞRAF: HISHAM F. İBRAHİM

ISBN 975-07-0638-2

9 789750 706387

<http://www.canyayinlari.com>

KDV İÇİNDEDİR